

חינוך לחיים

פרשת תרומה

בבניית הארון כתוב "וציפית אותו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו ועשית עליו זר זהב סביב" מובא בדעת זקנים מבעלי התוספות דבר מבהיל וזה לשונם "ראוי היה הארון להיות זהב כולו, אלא לפי שיהיה נישא בכתף ויכביד יותר מדאי, ואע"ג דאמרינן (בסוטה ל"ה) נושאו נושא, לפי שעה היה" ואותו דבר אנו מוצאים במזבח הזהב שצווה הקב"ה לעשות מעצי שיטים ולחפות זהב וה"ה במזבח הנחושת – לפי שהיו נושאים בכתף ולא יכביד על הנושאים.

שוו בנפשיכם הרי בימינו כל שולחן מעוטר בכלי כסף רבים, ומי שנחשב עשיר בוודאי לא יסכים לעטר את שולחנו בכלי עץ המצופים כסף וזהב, וכאן שהוא כבודו של מלך מלכי המלכים ולא מדובר בסתם כלי פשוט מכלי המשכן, אלא בכלי הכי חשוב ומקודש – ארון הקודש ואעפ"כ לא נעשה כולו מזהב אלא רק בציפוי זהב בכדי שלא יכביד על נושאו, זאת בשעה שהקב"ה יודע שהארון נושא את נושאו, אעפ"כ לא רצה להכביד את עולו על נושאו – שאינם נושאים אותו.

וזה בא ללמדנו יסוד גדול בחינוך שההורים והמלמדים צריכים להזהר שלא להכביד את עולם על הבנים ועל התלמידים יותר על המידה. ואע"פ שנראה שביכולתו של הבן או התלמיד לשאת משא כבד יותר בכל זאת צריך להקל מעליהם. והדברים אמורים גם בענייני גשמיות שלא לעמוד עליהם כנוגשים ולהכריחם לעבוד ולעזור לצרכי הבית אלא להשתמש במקל נועם, וגם בענייני רוחניות צריך להזהר מלהקשות עליהם ולהכביד עול עליהם, כי אם חלילה יכבידו עליהם יותר מכפי הצורך, חלילה יצא השכר בהפסד, כי ע"י הכבדת עול, סוף דבר מגיעים לפריקת עול רח"ל. – כי כאשר העול שעל כתפיהם אינו מכריע אותם, הם אינם מנסים לפרוק אותו, אך כאשר העול קשה להם מנשוא, הם פורקים את כל העול ויוצאים חוץ למחיצה.. רח"ל

כמו כן הדברים אמורים גם כלפי האדם עצמו, שצריך להזהר שלא להחמיר על עצמו יותר מן הצורך, ולא להכביד על עצמו יותר על המידה, אלא רק בגבול ובמידה הנכונה, כי עודף העבודה... גורם את ההפך המכוון, כי הוא גורם ליאוש ולרפיון ידיים, וצריך לשאת ק"ו בעצמו מארון האלוקים שרק בשביל שהלווים לא ירתעו מקושי המשא – אע"פ שהם כלל אינם נושאים אותו, ויתר הקב"ה על כבודו ואמר לעשותו מעץ בכדי שלא יכביד עליהם וק"ו אלינו ואל בנינו בדור עני שכזה שצריך לעשות את הדברים באופן הנכון בלא להקשות יתר על המידה.

והדרך הנכונה בזה היא דברי התנא באבות "לא עליך המלאכה לגמור – ואי אתה בן חורין להיבטל הימנה" שהתנא מדגיש קודם כל שידע האדם שלא עליו מוטל המלאכה לגמור, ולמה זאת, לפי שאדם בהכירו את אפסיותו ובראותו את גודל העבודה שעליו לעבוד, יפול בזרועות היאוש, ועל כן מקדים התנא ואומר "לא עליך המלאכה לגמור" ואין אתה צריך ליפול בנפשך, כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, אך בכדי שלא יטעה האדם ויעשה את כל ימיו כחגים ויתבטל מדרכי העבודה, הוסיף התנא ואומר "ואי אתה בן חורין להיבטל הימנה" שאין לו לאדם אפילו לא שעה אחת שהיא בת חורין מן העבודה, רק עליו לעמול בכל כוחו ומאידך להזהר שלא להוסיף יותר על כדי כוחו שלא יתאייש מן העבודה.

כי אנו לומדים מכאן שהקב"ה אינו מצווה את האדם לעשות דבר שאינו יכול עמוד בו, ולא רק דבר שאינו יכול לעמוד בו אלא אפילו לא דבר שיכבד עליו לעמוד בו, כי אם בארון שהיה נושא את נושאו, וכל עניין הנשיאה היה רק במ"ב המסעות בשנים שהיו במדבר אבל אח"כ מיום היבנות בית המקדש לא היה צורך כלל בנשיאת הארון ואעפ"כ לא רצה הקב"ה שהארון יהא כבד מדאי לנושאו בכתף וציווה לעשותו מעץ קל ורק לצפותו בזהב, אז בודאי ובודאי בכל מצוות התורה שכן נכתבו בתורה וכל ההלכות שנפסקו בשו"ע בודאי שביכולתנו לעשות את כולם ולא באופן של "תכבד העבודה על האנשים" אלא בקלות ובשמחה.

זה חיזוק גדול לכל אחד ואחד בשעה שהיצר הרע מראה לו מראות שוא ומדוחים שאין בכוחו וביכולתו לקיים אחת מכל מצוות ה', שיתחזק בידיעה זו, שכל אשר בשם ישראל יכונה יש בכוחו לקיים את כל דברי התורה הזאת, ולא בקושי ובכבדות כי אם בקלות!!! יהי רצון שנזכה למצוא את שביל הזהב הנכון לעבוד את העבודה המוטלת עלינו בכל כוחנו והשי"ת יגמור בעדינו וישלים עבודתינו.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com